

2. Коноплева А.Н. Коммуникативная стратегия интегрированного обучения / А.Н.Коноплева, Т.Л.Лещинская // Трансформация образовательных систем: оценка, проблемы, перспективы: Тез. докл. Междунар.науч. – практ.конф. 29-30 окт.1996 г. /М-во образования Респ.Беларусь. – Минск: Нац. Ин-т образования, 1996. – С. 230-231.
3. Лорман Т. Переосмислючи допоміжні послуги спеціалістів в інклузивних класах / Т.Лорман, Д.Деппелер // Дефектологія. – 2009. - № 3. – с. 9-14.
4. Колупаєва А.А. Інклузивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А.А.Колупаєва. – К.: Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
5. Інклузивна освіта. Підгримка розмаїття у класі: практ.посіб./Тім Лорман, Джоан Деппелер. Девід Харві; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
6. Колупаєва А.А. Інклузивна освіта: реалії та перспективи : Монографія А.А.Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.:іл. – (Серія «Інклузивна освіта»).
7. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів : Навчально-методичний посібник /А.А.Колупаєва, О.М.Таранченко. – Київ, 2010. – 96 с. – (Серія «Інклузивна освіта»)
8. Концепція інклузивної освіти [Електронний ресурс] // за ред.. В.В.Засенка. – 2010. – Режим доступу : <http://www.mon.qov.ua>.

ІНКЛУЗИВНИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР

ВОРОН Марина Василівна
методист Науково-методичного
центру інклузивної освіти
Інституту післядипломної
педагогічної освіти
Київського університету
ім. Б. Грінченка

Для України інклузивна освіта є педагогічною інновацією і в той же час вимогою не лише часу, а й з моменту ратифікації Конвенції ООН про права інвалідів – одним із міжнародних зобов'язань держави.

Інклузія – це повне залучення всіх учнів до всіх аспектів навчання та шкільного життя, незалежно від наявності тих чи інших індивідуальних відмінностей. Вона передбачає усунення будь-яких форм шкільної сегрегації. У межах інклузивної моделі всі учні навчаються разом у звичайних школах, класах та інших контекстах, які, своєю чергою, активно адаптуються та змінюються, щоб ураховувати й задовольняти потреби кожного учня [1].

ЮНЕСКО розглядає інклузію як динамічний процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності учнів у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку дитини не як проблеми, а як можливостей для розвитку. Тому рух у напрямі інклузії – це не тільки технічна або організаційна зміна, але і певна філософія в освіті. Таким чином, для розуміння інклузії мають значення чотири ключові аспекти [2]:

Інклузія – це процес. Її слід розглядати як неперервний пошук ефективних способів врахування питання багатоманітності. Інклузія навчає співіснувати з відмінностями, які розглядаються як стимул для заохочення дітей і дорослих до навчання.

Інклузія спрямована на виявлення й усунення бар'єрів. Вона передбачає збір, узагальнення і оцінку інформації з великої кількості різних джерел з метою вдосконалення освітньої політики і практики, заохочення дітей і дорослих до навчання.

Інклузія створює умови для присутності, участі та досягнень усіх учнів. Термін «присутність» означає місце навчання дітей і те, наскільки регулярно вони його відвідують. Термін «участь» описує якість їхнього навчального досвіду і тому вимагає врахування думок тих, хто навчається. Термін «досягнення» стосується не лише результатів тестів чи екзаменів, а охоплює також результати навчання в межах усіх навчальних планів і програм.

Інклузія вимагає підвищеної уваги до дітей «групи ризику», для яких існує вірогідність виключення чи низької успішності. Йдеться про моральний обов'язок вести ретельне спостереження за групами учнів, які за статистикою найчастіше потрапляють до «групи ризику», і, за потреби, вживати заходів для забезпечення їхньої присутності, участі та досягнень у системі загальної освіти.

Із розвитком інклузивної освіти в Україні протягом кількох останніх років набула поширення модель, що була напрацьована

Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» спільно з Канадським центром вивчення питань інвалідності та Радою для особливих дітей (США) – модель Інклузивного ресурсного центру (ІРЦ), яка була розроблена на основі міжнародного досвіду та адаптована до українського контексту. Ця модель успішно впроваджена у містах Львів та Сімферополь, а також впродовж 2014 року буде впроваджена у містах Вінниця, Київ, Луганськ, Рівне та Черкаси. ІРЦ створюються на базі інститутів післядипломної педагогічної освіти або психолого-медико-педагогічних консультацій, які є частиною структури місцевих управлінь освіти, і знаходяться в процесі реформування в напрямі забезпечення необхідної підтримки дітям з особливими потребами.

Основною метою діяльності ІРЦ є надання підтримки батькам дітей з особливими потребами, а також поширення інклузивних освітніх практик шляхом обміну інформацією та знаннями. Функції ІРЦ є наступні:

Навігаційна. ІРЦ надають підтримку батькам дітей з особливими потребами у визначенні та отриманні доступу до існуючих послуг для забезпечення соціальних, емоційних та освітніх потреб своїх дітей.

Інформаційна. ІРЦ надають інформаційні ресурси батькам, педагогам та іншим надавачам послуг.

З цією метою пропонуються видання останніх років:

Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К., 2010. – 363 с.

Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади: посіб. - К.: Паливода А.В., 2012. - 50 с.

Інклузивна освіта. Посібник для батьків. Досвід Канади: посіб. - К.: Паливода А.В., 2012. - 120 с.

Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук, К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.

Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник. – Київ, 2010. – 96 с.

Єфімова С.М., Королюк С.В. Лідерство та інклюзивна освіта: навчальний курс та методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 164 с.

Відстоювання прав. ІРЦ забезпечує відстоювання прав дітей на освіту на двох рівнях: 1) індивідуальний рівень та 2) системний рівень. На індивідуальному рівні ІРЦ працює з батьками та іншими надавачами послуг, щоб забезпечити доступ до якісної освіти для дітей з особливими потребами. На системному рівні ІРЦ працює через інформування різних ключових осіб щодо потреби надання додаткової підтримки для забезпечення якісного навчання дітей з особливими потребами.

Завдання діяльності ІРЦ:

Оцінювання дітей з особливими потребами на основі інноваційних підходів, що базуються на соціальній моделі розуміння інвалідності для визначення сильних сторін дітей і подальшого планування. Таке оцінювання – інклузивне оцінювання – базується на командному підході, при якому педагоги, фахівці та батьки можуть спостерігати за поведінкою та спроможностями дитини, розробляти індивідуальні навчальні плани та відслідковувати прогрес розвитку дитини.

Надання інформації батькам щодо переваг інклюзивної освіти для їхніх дітей та підтримка їх як перших вчителів та захисників прав своїх дітей.

Співпраця з іншими партнерськими організаціями, у тому числі й організаціями людей з інвалідністю, які забезпечують послуги дітям з особливими потребами. Встановлення ефективної співпраці з державними адміністраціями для розроблення освітньої політики, що відповідає основним принципам Конвенції ООН про права інвалідів.

Навчання персоналу ІРЦ, вихователів та вчителів початкових класів, котрі працюють в інклузивному навчальному середовищі, фахівців ПМПК, викладачів системи післядипломної педагогічної освіти з питань інклюзивної освіти, а саме: оцінювання,

диференційоване викладання, здійснення модифікацій та адаптації, спільне викладання, партнерство із сім'ями тощо.

Співпраця з обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти, що забезпечить навчання, надання консультацій та наставницької підтримки педагогам та іншим фахівцям, котрі працюють в інклюзивному навчальному середовищі [3].

Загальне управління діяльності ІРЦ здійснює координатор Центру та Дорадчий комітет.

Література:

1. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник / [Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
2. Керівні рекомендації для інклюзії: забезпечення доступу до освіти для всіх. ЮНЕСКО, 2008.
3. Програма «Інклюзивна освіта» Всеукраїнського фонду «Крок за кроком». [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ussf.kiev.ua/inclusive_education/

COMMUNICATION BARRIERS «TEACHER-STUDENT»

ГАЛАТИР Інга Анатоліївна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри документознавства та
інформаційної діяльності
Хмельницького інституту соціальних
технологій Університету «Україна»

In recent decades, growing interest psychology and pedagogical practices to relationship problems and teacher communication. The explanation is in the general trend towards personal orientation of higher education and both scientific substantiation place and role relationships of "teacher-student" holistic pedagogical process in higher education. This problem has traditionally been developed by national psychologists and educators as the theoretical and practical-empirical level.